

عنوان :

شیوه آموزش امانت داری و گسترش آن در بین دانش آموزان شهرستان فسا

(مطالعه موردی مدرسه متوسطه اول پسرانه تدبیر)

نام و نام خانوادگی: امیرحسین جوکار

دانشجوی کارشناسی آموزش علوم اجتماعی دانشگاه فرهنگیان

ایمیل jowkaramir661@gmail.com

۰۹۰۵۵۷۵۴۲۷۴

چکیده :

امانت به معنای حفظ حقوق مالی و غیرمالی دیگران، از اصول اخلاقی است. این فضیلت به منش و حالتی گفته می شود که انسان را بر می انگیزاند تا به حفظ حقوق دیگران اقدام کرده و از زبان و آسیب رسانی به آن باز دارد برای بیان این فضیلت و منش اخلاقی، در قرآن کریم، واژه امانت آمده است. بنابراین شخص امین کسی است که آرامش و امنیت را به شخص و جامعه می بخشد و ترس و هراس را از آن دو می زداید (منصوری، ۱۳۹۲).

مسئله ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه موضوعی است که در رابطه با آن تجارب روایتی زیادی تدوین می گردد. در پژوهش عملی حاضر نیز تلاش شده است که این موضوع بیشتر و دقیق تر بسط داده شود. چرا که در نظر دارم این تجربه در اختیار همه همکاران قرار گیرد. همانطور که می دانیم پس از نهاد خانه و خانواده که کانون پر مهر و محبت پدر و مادر است مدرسه مهم ترین مکان برای تعلیم و تربیت است جایی که محل بروز و ظهور رسالت خطیر معلمی است که اگر او معلمی کند راه انحراف بسته می شود و در زندانها مسدود می گردد. معلمان یکی از افراد کلیدی هستند که نقش مهمی در پرورش نیروهای فرهنگی- اجتماعی- اقتصادی در زندگی دانش آموزان دارند و می توانند دانش آموزان را که جزئی از افراد جامعه هستند و در آینده نقش ایفا می کنند هدایت و راهنمایی کنند پیشنهاد می شود مباحث ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و تربیت دانش آموزان امین و درست کار با محوریت سند تحول بنیادین مطرح گردد. و نتایج تحقیقات به صورت مستندات نظری ارائه گردد.

کلید واژه ها: امانت داری - اعتماد - دانش آموز - مدرسه - فرهنگ - سند تحول بنیادی

مقدمه

از آن جایی که امانت داری به عنوان فضیلت انسانی و منش اجتماعی و هنجاری پسندیده مورد تأکید است، خلاف آن یعنی خیانت در امانت از امور ناپسند و مذموم شمرده شده و از سوی خداوند به شدت به عنوان عملی منکر محکوم شده است. کسانی که در قرآن به عنوان خیانت در امانت معرفی شده اند، افرادی از انتهای پیشین هستند که به جهت همین اعمال فاسقانه از سوی خداوند مورد تهدید عذابهای سخت در دوزخ قرار گرفته اند. برخی از اهل کتاب از یهودیان به عنوان خیانت کنندگان در امانت مورد سرزنش قرار گرفته و درباره آنان گزارش می شود که آنان از نظر تربیت و آموزش چنان افرادی هستند که اگر یک دینار به ایشان به امانت گذاری باز نمی گردانند (آل عمران، آیه، ۵۷)

معلمان برتر و فرهیختگان پژوهشگر در طول سالیان متوالی سعی بر این داشته اند که مطالعات گسترده ای بر روی موضوع ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و محور های تربیتی آن داشته باشند. به طور قطع به یقین باید گفت که مسئله ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و پرداختن به ارکان تربیتی مرتبط با آن و جنبه های گوناگون تربیتی در این رابطه می تواند راهگشای دقیقی در رابطه با اعتلای سطح دانش آموزان در این رابطه و ارتقا و بهبود سطح دانش و تجربه همکاران باشد.

به جرئت می توان گفت که پرداختن به مسئله ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه یکی از اساسی ترین مسائلی است که می توان به آن پرداخت و همچنین در این رابطه موضوع مهمی که جای بحث دارد موضوع تربیت دانش آموزان امین و درست کار است. پرداختن به این مسئله و مستند سازی تجربیات در این رابطه می تواند راهبرد های تربیتی و اخلاقی غیر قابل وصفی را در اختیار دانش آموزان و معلمان قرار دهد.

همکاران فرهنگی بر این باورند که در رابطه با ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه می توان تجارب مستند شده و روایتی پرمغز و پر محتوایی را ارائه نمود که بتوان در اختیار سایر همکاران قرار داد.

در آغاز قرن بیست و یکم، به تعلیم و تربیت بیش از گذشت توجه شده است تا جوامع بشری بتوانند با ایجاد تحول و افزایش کارایی های و کفایت در این زیرمجموعه نظام های اجتماعی، با چالش های موجود به گونه ای سازنده روبرو شوند و برای عبور از آنها بستری مناسب تر، کارساز تر و موجه تر در اختیار داشته باشند، در جامعه انسانی اساسی ترین کار تعلیم و تربیت است و کسی که این رسالت را به دوش می کشد معلم است معلمی به هرگونه تلاشی که برای هدایت تکامل و آموزش انسانی صورت بگیرد اطلاق می شود از همین روست که پیامبران معلم بشر خوانده می شوند خداوند به عنوان معلم اول "و علم ادم الاسماء کلها" (بقره ۳۱). از خلقت و آفرینش انسان در پی هدفی است و آن تربیت جانشین "انی جاعل فی الارض خلیفه" (بقره ۳۰). برای خود در کره خاکی می باشد خداوند برای تربیت جانشین خود در زمین خود در مقام معلم و حضرت ادم در مقام متعلم رمزهای علم و معرفت و اسما الهی را به آدم آموخت این فضائل برای معلم زمانی ارزشمند است که بتواند این موهبت الهی را در وجود خود محقق سازد و

در جهت کمال جامعه به تعلیم و تربیت بپردازد تعلیم و تربیت از شئون الهی است و خداوند این موهبت را به اولیای پاک خود عنایت فرموده است تا بشر را هدایت گر باشند از این رو دغدغه معلم همیشه این است که حیات بشر بر مدار ارزش ها و کرامت انسانی بچرخد و شناخت خدا و مکتب و دین همت اساسی آدمی باشد و هیچ بیگانه ای را مجال تجاوز به فرهنگ ارزشی دین و میهن فراهم نیاید.

بیان ضرورت و اهمیت موضوع

آنچه حائز اهمیت است پرداختن به مباحث مربوط به ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و همچنین موضوعاتی چون تربیت دانش آموزان امین و درست کار می تواند افق های تازه ای را در عرضه پژوهش در پیش روی همکاران فرهنگی باز کند.

امروزه در همه جوامع مدرسه در حکم مهم ترین نهاد تعلیم و تربیت جایگاه ویژه ای دارد و در کنار خانواده وظیفه تعلیم و تربیت دانش آموزان را به دوش می کشد و انسان امروز به شدت به تربیت رسمی و مدرسه نیاز دارد. زیرا مدرسه محل تجربه و راهنمای زندگی انسان است و بخش مهمی از زندگی دانش آموزان مدرسه است زندگی و تربیت برای انسان دو مفهوم لازم و ملزومند. انسان تا وقتی زنده است به تربیت نیاز دارد و او را تربیت می کنند تا بتواند زندگی کند. تحصیل علم و کسب دانش، چگونه زیستن و تجربه اندوختن از اهداف والای آموزش و پرورش می باشد. اما مدارس امروز به دلیل مختلف خواسته ها و نیازهای اغلب نوجوانان را برآورده نمی کنند و نمی توانند در آنان ایجاد انگیزه نمایند. به عبارتی دیگر تک بعدی شده اند و فقط به جنبه های آموزشی به طور مطلق اهمیت می دهند و نیازهای عاطفی و احساسی و روحی و روانی آنان را در مراتب پایین تر قرار می دهند. برای ایجاد فرآیند یادگیری در محیط های آموزشی، ابتدا باید بستری مناسب فراهم باشد یعنی اینکه دانش آموز ابتدا به مدرسه و مسئولین علاقمند باشد و با روحیه ای شاد و با نشاط وارد این محیط بشود و در فضای آموزشی موجود احساس آرامش و امنیت و شادابی داشته باشد. یادگیری در محیطی توأم با تهدید و ترس و ارباب به سهولت انجام نمی گیرد. در چنین محیط هایی به جای برقرار فرآیند یادگیری متفکرانه هیجانات منفی و واکنش های نامطلوب شکل می گیرد. یکی از عواملی که باعث ایجاد روحیه شاد و آرامش در دانش آموزان می شود ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه است که عمل به آن می تواند منجر به تربیت دانش آموزان امین و درست کار و در نهایت شادی و نشاط معلمان و دانش آموزان گردد. با توجه به این که دانش آموزان حدود هشت ماه از سال را با یکدیگر سپری می کنند اکثر مواقع وسایل بچه ها روی میز قرار دارد. این مسائل ایجاب می کند که معلم روشی را در کلاس پیاده کند تا خصلت امانت داری در بین دانش آموزان تقویت شده و در آینده پایه و اساس زندگی آنان گردد. از آنجایی که قلب کودکان مانند لوحی سفید است معلم می تواند آموزه های اخلاقی را با مهارت خاصی در آنها پرورش دهد.

در سال تحصیلی اخیر بعد از گذشت چند روزی از نیمسال اول تحصیلی متاسفانه شاهد مشکل و مسئله ای در دانش آموزان شدم. مسئله به این قرار بود: متاسفانه فرهنگ امانت داری در بین دانش آموزان به درستی جا نیفتاده بود و

نیاز به آموزش تکمیلی در رابطه با امانت داری در میان آنها احساس می شد بنابراین تجربه عملی خود را پیرامون امانت داری و گسترش آن در بین دانش آموزان به مرحله اجرا گذاشتم.

سؤال های زیر می تواند به هر چه دقیق تر شدن موضوع و مسأله تحقیق و مشخص شدن آن کمک کند . در این رابطه با توجه به مسئله مورد نظر سوالاتی مطرح بود که در صورت مثبت بودن پاسخ این سوالات ، انجام فعالیت پژوهشی ضروری به نظر می رسید.

✓ آیا موضوع ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه ، یکی از مهمترین مسائل و دغدغه های من در محیط آموزشی است ؟

✓ آیا می توان موضوع تربیت دانش آموزان امین و درست کار را در مدت کوتاه ، حداکثر سه یا چهار ماه ، بررسی کرده و نتیجه علمی آن را مشاهده کرد ؟

✓ آیا موضوع ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه ، ممکن است تغییری در کلاس درس و مدرسه به وجود آورد ؟ یا صرفاً یک امر ذهنی و مجرد است ؟

✓ آیا می توان در مورد موضوع تربیت دانش آموزان امین و درست کار اطلاعات لازم و کافی به دست آورد ؟ چنین تحقیقی امکان پذیر است یا نه ؟

✓ بنا بر این با پاسخ به سوالات فوق فعالیت پژوهشی خود را در این راستا شروع نمودم.

اهداف تجربه

هدف اصلی : تلاش و کوشش در رابطه با حل مسئله مطرح شده در رابطه با ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه

اهداف فرعی :

- بهبود مشارکت اولیا و مربیان و تقویت ارتباط معلمان با اولیا و دانش آموزان به عنوان مثلث آموزشی و تربیتی مدرسه

- تدوین مستند سازی تجربیات در رابطه با ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و تربیت دانش آموزان امین و درست کار

- بهبود سطح آگاهی دانش آموزان و اولیا و کسب تجربیات بیشتر در رابطه با ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه

شرح و بسط موضوع

آنچه حائز اهمیت است این است که کسب تجارب و حل و فصل مسائل پیش آمده پیرامون ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و موضوعات مربوط به آن تاثیر قابل ملاحظه ای در ارتقای سطح معلومات معلمان و سایر همکاران فرهنگی دارد. مسائلی که در این رابطه مورد بحث است شامل موارد زیادی می باشد که هر یک رابطه مستقیم و معنا داری با قضیه مذکور دارند. در این میان می توان به مقوله تربیت دانش آموزان امین و درست کار اشاره نمود. در واقع بحث و تجربه نگاری پیرامون مقوله تربیت دانش آموزان امین و درست کار از دیدگاه پژوهشگران موضوعی غیر قابل اجتناب می باشد. باید گفت موضوع تربیت دانش آموزان امین و درست کار این موضوع را ثابت می کند که می توان در نظام آموزش و پرورش افق های تازه ای را بر روی محققین باز کرد.

انسان موجودی اجتماعی است و لازمه زندگی اجتماعی یاد دادن و یادگیری فهماندن و فهمیدن تعلیم و تعلم است. برای یادگیری و تعلیم هر علم و فنی و به عبارت کلی تر برای رسیدن به هر هدفی قواعد و فنی لازم است. علوم هم مانند هر علم و فنی برای آموزش به روش های خاصی نیاز دارد. در هر کلاسی می بایست به عنوان راهنما و مشاور دانش آموزان را در رسیدن به هدف یاری دهد. با توجه به این معضلات و مشکلات در نظام آموزشی کشور ما وجود کلاس های مختلط خصوصا چندپایه واقعیتی اجتناب ناپذیر است.

شرایط سخت محیطی، کمبود جمعیت دانش آموزان، کمبود نیروی انسانی و فضای آموزشی، مهاجرت طبیعی یا اجباری از عواملی هستند که امکان تشکیل واحدهای آموزشی را محدود می سازند. با توجه به اینکه همیشه تبعیض طبقاتی را در میان دانش آموزان مشاهده نموده ام همیشه سعی بنده در این است که تعلیم و تربیتی را به دانش آموزانم ارائه دهم که هیچ گونه تفاوتی با بالاترین سطح از مدارس افراد مرفه نداشته باشد.

تعلیم و تربیت دانش آموزان رسالتی خطیر و بزرگ است که نظام آموزشی کشور به انجام این امر می پردازد. به سبب شرایط محیطی، پایین بودن آمار دانش آموزی، کمبود معلم، فضای آموزشی، وضعیت فیزیکی مدارس، کلاس ها، و روش های تدریس و جدید والتالیف بودن بعضی از کتب وعدم آگاهی اولیاء از روشهای نوین تدریس وهمچنین پایین بودن سطح سواد اولیاءدر کمک نمودن به فرزندانشان یک ضرورت به نظر می رسد.

با توجه به این موضوع، شیوه های اداره ی کلاس نوین و متفاوت گروهی را می طلبد به طوری که در شیوه ی گروهی نیز تدریس درس و یا موضوع به صورت مشارکتی و با همکاری کلیه دانش آموزان انجام می گیرد. همیشه می بایست در کلاس از روش های مشارکتی استفاده نمود که سطح رقابت پذیری در میان دانش آموزان افزایش یافته و ارتقا یابد.

در تجربه حاضر در بخش واقعه نگاری روایت پژوهی مهم ترین تصمیم بنده کوشش در جهت بهبود وضعیت پیش آمده بود. در این رابطه می بایست حتما تفاوت های دانش آموزان هم مد نظر گرفته شود. باید در هنگام تدریس

حتی به سر و وضع و مرتب و یا نامرتب بودن لباس دانش آموزان بود چرا که از روی خصوصیات ظاهری می توان به تفاوت های آنان پی برد

طبیعتاً وجود کلاس در شرایط فیزیکی مناسب یکی از عوامل مهم ایجاد رغبت در یادگیرندگان و عدم خستگی آن‌ها از توصیه های درسی و تربیتی است. در نظام های مختلف آموزش و پرورش، ممکن است این مسئولیت به عهده معلم کلاس، مدیر مدرسه، و واحدهای فنی مهندسی نظام های آموزشی قرار گیرد. منظور از روش های نوین آموزش و تربیت کنار گذاشتن کامل روش آموزش و تربیت سنتی نمی باشد بلکه سعی کنیم در کنار روش های سنتی بیشتر از روش های دانش آموز محور استفاده کنیم

گنگلوسی پیشنهاد می کند کلاس باید قابل تطبیق با روش ها و راهبردهای تدریس متنوع باشد و به نحوی طراحی شود که از یک سو فراگیران بتوانند از روش های مختلف تدریس مثل سخنرانی، گروه های کوچک، و مطالعه انفرادی سود برند؛ و از سوی دیگر معلم نیز موضعی مناسب برای نظارت داشته باشد و به سهولت بتواند سریع و راحت اصول راهبردهای مختلف یاددهی - یادگیری را در کلاس به اجرا بگذارد و جای کافی برای نگهداری مواد و تجهیزات آموزشی داشته باشد. بنابراین، هدف اساسی محیط مناسب کلاس، سازماندهی آن به صورتی است که به اهداف آموزشی معلمان از هر نوع که باشد، کمک نماید.

بنده در طول تحصیل با ویژگی های شخصیتی دانش آموزان بیشتر آشنا شدم و آموختم که دانش آموزان یک کلاس با همه ی شباهت هایی که ممکن است در زمینه ی سنی، جنسی، و حتی فرهنگی داشته باشند، دارای تفاوت های معناداری با یکدیگر هستند به طوری که یک معلم نمی تواند در یک کلاس ۳۰ نفره، همه ی دانش آموزان را با یک دیدگاه، ببیند

شیوه ی ارائه آموزش و تربیت در دانشگاه فرهنگیان فقط به صورت تئوری است در حالی که اگر خیلی از این مسائل با مثال های عملیاتی تر ارائه شود یقیناً سبب یادگیری عمیق تری در دانشجو معلمان می شود. چینی دروس در ترم ها نیز باید بگونه ای باهم مرتبط شود که واحد های درسی اگر باهم ارتباط طولی و عرضی مناسب تری در هر ترم آموزشی داشتند مسلماً ساختار علمی منسجم تر و سازماندهی شده تری را در ذهن دانشجو معلم به وجود آوردند. چرا که تمامی ما دانشجو معلم ها بلافاصله بعد از فارغ التحصیلی جذب بازار کار خواهیم شد بنابراین خیلی مهم است که به روش اصولی و کارآمد آموزش ببینیم تا بتوانیم بهترین عملکرد را داشته باشیم. و چقدر تاثیر گذاری صحبت های اساتید بر روی ما بیشتر می شد اگر که خود نیز به گفته های خود جامه ی عمل می پوشانند زیرا آنها نیز برای ما الگو بودند برای راهی که قصد پیمودن آن را داشتیم.

اگرچه عمده تحقیقات انجام یافته ی مرتبط، به چگونگی رابطه در این مقوله پرداخته اند، اما مطالعات محدودی به بررسی متغیرهای همبسته با آن اختصاص یافته اند که اساس ارائه ی یک رویکرد پیشگیرانه و مداخله ای مؤثر است، به ویژه آنکه شکل پژوهشگری در رابطه با ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و ماهیت آن در سال های اخیر تغییر

یافته است. اکثر محققان توافق دارند که مبحث ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و رابطه آن با تربیت دانش آموزان امین و درست کار از مسائل مورد انتظار در جامعه پژوهشی است.

یکی از بهترین روش‌های پژوهش پیرامون ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه، استفاده از نظرات پژوهشگران موفق است. با توجه به اینکه مسائل مربوط به ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه ابعاد و جنبه‌های مختلفی را در بر می‌گیرد، لذا ارائه‌ی اطلاعات جامع از فاکتورهای تحقیقاتی مربوط به آن دشوار است. تاکنون در جامعه ما درباره‌ی موضوع ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه در موسسات آموزش عالی و تأثیر آن بر تربیت دانش آموزان امین و درست کار و عملکرد آن‌ها بررسی‌هایی صورت گرفته است. اما باز هم جا دارد که روی این مسئله کار شود. فقدان ابزار مناسب برای ارزیابی پژوهش‌های صورت گرفته و استفاده از آن در فعالیت‌های آموزشی، کنفرانس‌ها و فراخوان‌های علمی و آموزشی به شدت به چشم می‌خورد.

تعداد قابل توجهی از تحقیقاتی که در موسسات آموزش عالی صورت گرفته است بیشتر در مورد تربیت دانش آموزان امین و درست کار و به صورت تئوری متمرکز است. اگر هر یک از راهبردهای اجرائی شده به طور کامل انجام نشود، تأثیر قابل ملاحظه‌ای نخواهد داشت. شاید دیگر زمان آن رسیده باشد که به دنبال شناخت راهکارها و هم‌چنین احتمالات جدیدتری برای مشخص کردن مسائل پژوهشی مربوط باشیم. با توجه به اثرات پژوهش علمی پیرامون مسائل ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و تربیت دانش آموزان امین و درست کار لازم و ضروری بود تا در جهت روشن شدن چگونگی بررسی این موضوع پژوهش‌هایی انجام شود. با توجه به آنچه که مطرح شد پژوهش حاضر با هدف مذکور اجرا گردید.

شرح و روش کار

با گذشت چند روزی از سال تحصیلی و با مشاهده وضعیت شواهد موجود و هم‌چنین با توجه به تجربیاتی که کسب کرده بودم متوجه شدم که باید مسئله مورد نظر و وضعیت مورد انتظار را با کمک خود دانش آموزان و اولیا و همکاران محترم حل و فصل نمایم. و تا حد توان شرایط بوجود آمده را بهبود بخشیم. بنابراین در ابتدای امر راهکارهای زیر را به کار بستم.

مصاحبه:

ابتدا در مورد اهمیت ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و تربیت دانش آموزان امین و درست کار سوالاتی از دانش آموزان و اولیای آنها پرسیده شد و آنها پاسخ‌های گوناگونی ارائه دادند که این پاسخ‌ها را به طور خلاصه یادداشت کردم. وبا اساتید و مشاورین و همکاران محترم مصاحبه کرده و اطلاعاتی در این زمینه به دست آوردم. برگزاری جلسه همکاران:

جلسه ای با همکاران برگزار کردیم و در مورد مسئله ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه با همکاران بحث و گفتگو کردیم و نتایج آنها را نیز به صورت یادداشت برداری تدوین نمودم.

طرح پرسش:

با توجه به پاسخ هایی که دانش آموزان و اولیاء در پاسخ به سوالات در رابطه با ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه داده بودند لازم دانستم که اطلاعاتی را در این زمینه از اولیا بدست آوردم.
مطالعه:

مطالعه ی کتابها، مجلات و تحقیقاتی که در این زمینه کار شده بود، که عنوان بعضی از آنها در منابع و مأخذ ذکر شده است نیز، راه حل هایی یافت شد.
مشاهده:

یکسری از اطلاعات را با مشاهده مکرری که در جلسات و... داشتم به دست آوردم و از این طریق صحت نظرهای ایشان در رابطه با پاسخ سوالات تأیید گردید. پس از بررسی اطلاعاتی که از طریق مصاحبه و طرح پرسش و مطالعه و مشاهده و نظریه های همکاران سایر مدارس و مشاوران امر به دست آمد.
اطلاعات حاصل از این فرایند مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و مواردی که باید در این زمینه تغییر و اصلاح یابد معین شد.

زنگ آخر بود وقتی از پله ها پایین می آمدم . در سالن پسر بچه ای به طرف من آمد و سلام کرد و گفت: «آقا اجازه شما معلم کلاس هفتم هستید؟» گفتم بله: « پسر! چکار داری؟» گفت: آقا اجازه! جامدادی من دو روزه تو کلاس جامونده می خواستم ببینم بچه های کلاس شما پیدا نکردند؟» گفتم: «باشه پسر . امروز که بچه ها رفتند، فردا از آنها می پرسم.» دوباره گفت: « آقا جامدادی من رنگش سیاه است و مداد رنگی هایم هم داخل آن است و یک خرس کوچک پلاستیکی.» گفتم: « باشه عزیزم.» روز بعد، زنگ دوم با کلاس هفتمی ها کلاس مطالعات اجتماعی داشتیم. وقتی بچه ها کتاب هایشان را در می آوردند، یکدفعه حواسم به جامدادی بچه ها افتاد . هر کدام از بچه ها می خواستند مداد و پاک کن خود را از جامدادی بیرون بیاورند، ناگهان چشمم به جامدادی که دانش آموز یادشده نشانه اش را داده بود، افتاد که در دست یکی از بچه ها بود. چرخي در کلاس زدم. آن زنگ چیزی نگفتم، شک کردم. آخه اکثر جامدادی ها شبیه هم بود. زنگ خورد، بچه ها بیرون رفتند. من هم به دفتر رفتم همش فکر می کردم که چطوری موضوع را بفهمم. زنگ بعد درس پیام های آسمانی داشتند که دست برقضا دبیر درس موردنظر به علت کسالت غیب داشتند. با اجازه از مدیر مدرسه آن زنگ من در کلاس حاضر شدم. درس هدیه ها مربوط به پیامبر اکرم(ص) بود. از بچه ها درباره پیامبر سوالاتی از نام پدر و مادر، فرزند، معجزه پیامبر و... پرسیدم تا به اخلاق و رفتار پیامبر رسیدم، یکی از بچه ها گفت: «پیامبر مهربان بود». دیگری گفت: «خانم پیامبر به فقرا کمک می کرد.» دانش آموز دیگری گفت: «پیامبر با کودکان بازی می کرد و با آنان مهربان بود.» هر کدام از بچه ها جوابی دادند. به آنها گفتم: «بچه ها پیامبر ما یک صفت و اخلاقی ویژه ای داشتند. ایشان به محمد امین معروف بودند.»

یکی از بچه ها گفت: آقا اجازه امین یعنی چه؟» گفتم: «پیامبر اکرم (ص) در زمانی زندگی می کردند که دزدی و غارت اموال مردم، کاری عادی بود ولی حضرت محمد(ص) به دلیل این که امانت دار خوبی بودند، هر کس هر کجا

که میرفت، اموالش را نزد ایشان به امانت می گذاشت. به همین دلیل به محمد امین معروف بودند. سپس داستان حضرت خدیجه (س) که اموالش را برای تجارت نزد ایشان قرار داده بود، بیان کردم. بعد گفتم: «پسران خوب شما هم می توانید امین باشید.» که بچه ها گفتند: «آقاچه طوری؟» گفتم: «از همین الان شروع می کنیم. من می خواهم کارها را در کلاس تقسیم کنم.» به یکی از بچه ها گفتم: «تو مسئول پاک کردن تخته و تمیزی کلاس هستی.» به دیگری گفتم: «تو مسئول خاموش کردن لامپ های کلاس موقع خارج شدن از کلاس هستی» به دانش آموز دیگری گفتم: «تو مسئول چسباندن کارهای بچه ها روی برد و مراقبت از آنها هستی.» به پسری هم که جامدادی پیشش بود گفتم: «تو مسئول اشیای گم شده هستی» گفت: «یعنی چه آقا؟» گفتم: «بچه ها از این به بعد هر وسیله ای را که در کلاس پیدا کردید، به فلانی می دهید و او هم آن را به من می دهد تا به صاحبش برگردانیم.» خیلی ذوق کرد و گفت: «باشه آقا!» درباره مسئولیت دیگر دانش آموزان هم توضیح دادم، تلفنم زنگ خورد به بیرون از کلاس رفتم و زمانی که به کلاس برگشتم مسول اشیاء گم شده دوید جلو و گفت: «آقا اجازه ها من یک جامدادی پیدا کردم.» همان جامدادی بود. آن را گرفتم، ولی داخل آن چیزی نبود گفتم: «آفرین!» بعد آن را به دانش آموزان نشان دادم و گفتم: «بچه ها این مال کیه؟» کسی جواب نداد. گفتم: «شاید برای بچه های شیفتم بعد باشد.» آن را روی میز گذاشتم و به ادامه درس پرداختم در همین حین دوباره همان آقا پرسگفت: «آقا اجازه ها من زیر میز یک پاک کن پیدا کردم.» آن را به من داد وقتی به آن نگاه کردم. دیدم روی آن اسم یک پسر و فامیلی او نوشته شده بود. پاک کن را داخل جامدادی گذاشتم و به درس دادن ادامه دادم. تمام مدت حواسم به طور غیر مستقیم به او بود و عکس العمل های او را در نظر داشتم. مدام از دوست بغل دستی اش چیزی می خواست. دلیلش را پرسیدم. دوستش گفت: «آقا این دیروز یک خرس اسباب بازی به من داده الان می گوید: پس بده.» از پسر پرسیدم راست می گوید؟ گفت: «بله آقا آخه اون مال من نبود من آن را پیدا کرده بودم.» سپس دانش آموز خرس پلاستیکی را آورد و به من داد. به بچه ها گفتم: «این مال کیه؟» کسی جواب نداد. آن را هم داخل جامدادی گذاشتم. دیگر مطمئن شده بودم. زنگ خورد همه بچه ها بیرون رفتند دیدم آن پسر به طرف من می آید. سرش را پایین انداخته بود و گفت: «آقا اجازه! من به همراه خرس این مدارنگی ها را هم پیدا کرده ام یادم رفت که آنها را به شما بدهم.» سپس آنها را به من داد. به او آفرین گفتم. بیرون رفت. همه آن مدادها را داخل جامدادی گذاشتم. خیلی خوشحال بودم که توانسته بودم بدون این که کسی از کار او باخبر شود، او را از کار بدش باز دارم و درس امانت داری را به او و سایر دانش آموزان آموزش بدهم. (روایت شخصی بنده از تدریس اختیاری در مدرسه)

گام های اجرای مستند سازی و اجرای تجربه روایتی :

گام اول	مطلع کردن عوامل آموزشی از اقداماتی که قرار بود انجام گیرد و جلب نظر و حمایت آنان
گام دوم	برگزاری جلسه توجیهی با اولیا در جلسات تخصصی
گام سوم	شروع آموزش و تربیت اخلاقی با استفاده از راهکارهای نوین راجع به ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه
گام چهارم	استفاده از روش های جذاب برای تشویق بیشتر و آگاهی بخشی به دانش آموزان
گام پنجم	ارزیابی مجدد طرح تجربه محور و رفع ایرادات و نتیجه گیری در مورد طرح اجرایی

پس از گردآوری داده های لازم از طریق مطالعه کتاب‌ها، مجلات و تحقیقات انجام شده ، پرسش ها، مصاحبه با دانش آموزان و مشاهده ی تجارب روایتی همکاران ، به تجزیه و تحلیل آن‌ها پرداخته، ضمن تبادل تجربه با همکاران به راه حل های پیشنهادی زیر دست یافتیم:

از مهمترین راهکارها در امر آموزش و تربیت در این برهه همکاری دانش آموزان و اولیا است. چرا که مثلث همکاری اولیا ، دانش آموزان و مربیان ، مشکلات مهمی را مثل مسائل مربوط به ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه حل نموده و کمک شایانی به بهبود اوضاع پیش آمده می کند. و حتی مانند یک مدرسه خلاق مشارکت محور عمل می کند. یکی از آبخورهای فکری کلاس و مدرسه مشارکت محور، «رویکرد یادگیری تلفیقی/ ترکیبی» است که طی آن آموزش و تربیت بر اساس فرایند همکاری و امکانات و ارتباطات به بیرون از مدرسه و کلاس درس محول می شود. از دیگر مبانی نظری مستتر در ژرفنای این مقوله می توان به راهبرد «آموزش از طریق گروه همسالان» اشاره کرد و مبانی نظری بارز دیگر در روش مشارکت محور خلاق برگرفته از روش ساختارگرایی است و الگوی برنامه ریزی شامل یک تغییر در ساختار آموزش و تربیت خواهد شد که نقش‌ها و مسئولیت‌های متفاوتی از قبیل مدیریت گروه‌های اخلاقی ، علمی و تربیتی، نظارت بر روند پیشرفت تربیتی و درسی دانش آموزان، تهیه نوار ویدیو یا پاورپوینت یا جزوه درسی برای مبحث تربیتی جدید را برای همکار فرهنگی ایجاد می کند.

در اقدام اول با شرکت در جلسات انجمن اولیا و مربیان و همکاری عوامل آموزشی مدرسه شماره تلفن های والدین دانش آموزان را به صورت لیست درآوردیم و از طریق پنل اس ام اس با آنها در ارتباط بودیم. در این رابطه با آنها پیرامون جلسات تربیتی و آموزش اخلاقی چه در فضای مدرسه و چه در فضای مجازی هماهنگی ایجاد می کردیم. در اقدام بعدی نرم افزارها و برنامه های مرتبط آموزشی را در ارتباط با ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه تهیه نموده و در قالب برنامه روزانه با اولیای دانش آموزان هماهنگ می نمودیم.

بعد از این اقدام فایل های آموزشی مرتبط با ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه را به صورت پاور پوینت و تولید محتوا در آورده و با دانش آموزان به صورت تعاملی از طریق گروه تربیتی به آموزش می پرداختیم. با تشکیل کارگروه تخصصی زمینه کامل و دقیقتری جهت ارتباط تعاملی با دانش آموزان فراهم گردید که باعث تکمیل برنامه های تربیتی می شد. والدین نیز موظف بودند از طریق ارسال پیامک و یا در فضای مجازی نتایج حاصله را گزارش دهند.

تهیه بروشور راجع به ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و نصب در برد آموزشگاه اقدام بعدی در این رابطه بود. همچنین مسابقه ای تحت عنوان آنچه که پیرامون مسائل مربوط به ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه آموزش داده بودم ، برگزار نمودم و به نفرات برتر در این رابطه جوایزی اهدا نمودم. در این رابطه جهت تشویق دانش آموز مورد نظر به او نیز جوایزی ارزنده داده شد .

نتیجه گیری

پس از انجام اقدامات فوق، شرایط تا اندازه ای تغییر کرد که این تغییر هم در رفتار دانش آموزان مشهود بود و هم دانش آموزان در مورد ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه آگاهی بیش تری داشتند و هم موجب مستند سازی قوی تجربه زیسته در رابطه با تربیت دانش آموزان امین و درست کار برای اقدام عملی همکارانم گردید. همچنین موارد زیر نیز به بهترین شکل به نتیجه رسید.

۱- یکپارچگی نظام تربیتی در آموزشگاه با آموزش تربیت محور مسئله ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه
 ۲- مستند سازی تجربیات در رابطه با تربیت دانش آموزان امین و درست کار و اجرای محور های سند تحول بنیادین در مدرسه

۳- بهبود سطح آگاهی دانش آموزان و کسب تجربیات بیشتر در رابطه با ترویج فرهنگ امانت داری در مدرسه و تربیت دانش آموزان امین و درست کار.

این یک تجربه خوب در دوران کاری من بود. البته که من همچنان در حال تحصیل در دانشگاه فرهنگیان می باشم و این تجربه در مدرسه ای در شهرمان اتفاق افتاد که به صورت داوطلبانه در آن فعالیت داشتم. امیدوارم همکاران گرامی با مطالعه آن و همچنین تجربه های سایر همکاران و به کارگیری آن در طی تدریس، بتوانند مشکلات دانش آموزان را به نحو شایسته حل نمایند. از آن جایی که کودکان قلب پاک و لطیفی دارند، معلمان باید با بیان زندگی ائمه (ع) و بزرگان دینی و خصوصیات اخلاقی آنان در کنار سایر دروس، در پرورش حس الگو پذیری دانش آموزان از آن بزرگواران تلاش نمایند.

محدودیت ها و پیشنهادات

- کمبود زمان کافی
- عدم همکاری کامل اولیا در رابطه با جلسات هم اندیشی به واسطه دغدغه ها و مسئله مطرح شده توسط آنها
- معلمان باید خود الگوی مناسبی از همه لحاظ برای دانش آموزان باشند.
- رابطه معلم و دانش آموز باید صمیمی و دوستانه باشد تا دانش آموزان مشکلات خود را بازگو نمایند.
- معلمان باید با اولیای دانش آموزان بیشتر در تعامل باشند.

پیشنهادات زیر برای معلمان و افراد علاقه مند به فعالیت های پژوهشی توصیه می گردد.

- ۱- زمان خاصی را به فعالیت پژوهشی اختصاص دهید.
- ۲- در صورت امکان با دوستی منتقد یا به صورت گروهی کار کنید.
- ۳- برای صرفه جوی در وقت، در جمع آوری اطلاعات از حمایت های اداری استفاده کنید.
- ۴- برای برنامه ریزی پژوهش، از مدرسان دانشگاهی یا سایر کارشناسان مشاوره و راهنمایی بگیرید.
- ۵- قبل از شروع فعالیت پژوهشی، پیشینه ی پژوهشی مربوط به موضوع را مطالعه کنید.

منابع

قرآن کریم

ساکي، رضا، پژوهش معلم محور پارادایمی نو در پژوهشهای آموزشی . (۱۳۹۱) فصل نامه راهبردهای آموزشی، دوره ۵، سال ۳.

شریفیان، احمد. (۱۳۹۲). اقدام پژوهی یادگیری مسئله محور. رشد تکنولوژی آموزشی، شماره ۵ دوره ۲۹. یادداشت سر دبیر. (۱۳۹۴). اقدام پژوهی راهی برای نو آورهای آموزشی . رشد آموزشی زبان. دوره ۳۰ شماره ۲. حسن مرادی ، نرگس . (۱۳۸۹). تأثیر شرکت در دورههای آموزش اقدام پژوهی بر مهارتهای حرفهای دبیران آموزش و پرورش دو فصلنامه مدیریت و برنامه ریزی در نظامهای آموزشی دوره ۳، شماره ۵ نفتچی ، امید آنچه را که لازم است درباره اقدام پژوهی بدانید. (۱۳۸۷) ، پژوهش آموزشی مدارس ، شماره سوم. شریف ، مصطفی و همکاران. (بی تا) . نقش اقدام پژوهی در آموزش، فصل نامه های آموزه ، شماره ۲۴ روستا ، نرگس . (بی تا). نقش اقدام پژوهی در آموزش دانش آموزان. ششمین همایش علمی و پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی و آسیب های اجتماعی و فرهنگی

سیف، علی اکبر (۱۳۸۷) روانشناسی پرورشی نوین، تهران: نشر دوران.

منصوری، خلیل (۱۳۹۱) امانت داری و ایجاد امنیت روانی جامعه، دانشنامه موضوعی قرآن، بازیابی شده.